

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝ ԲԱՆԱՎՈՐ ԽՈՍՔԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ ՈՐՊԵՍ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՐԻՔ
ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԱՅԻՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՈՎ

ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՎԱՅՐԸ՝ ՄԱՐՏՈՒՆԻ

ՈւՍՈՒՑԻՉ՝ ԳԱՅԱՆԵ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝ ՀԱՍՄԻԿ ԲԵՅԲՈՒԹՅԱՆ

ԴՊՐՈՑ՝ <<ՁՈՐԱԳՅՈՒՂԻ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ>>

ՄԱՐՏՈՒՆԻ 2022 թ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ներածություն	3
2. Գրական ակնարկ	6
3. Փորձարարական մաս	10
3. 1. Խմբի նկարագիր	10
3. 2. Փորձարարական դաս 1	11
3. 3. Փորձարարական դաս 2	12
4. Վերլուծություն	13
5. Հավելվածներ	15
Դասապլան 1	15
Դասապլան 2	19
6. Գրականության ցանկ	24

Ներածություն

Արդի աշխարհում տեխնիկայի և գիտության սրընթաց զարգացումը նոր խնդիրներ է դնում կրթության առջև: Բազմաթիվ մասնագիտություններ, որոնք այսօր հարգի են, շուտով փոխարինվելու են մեքենաների և ռոբոտների աշխատանքով: Ահա այդ է պատճառը, որ հանրակրթական դպրոցում հայոց (մայրենի) լեզվի և գրականության ուսուցումը և ուսումնառությունը ևս հիմնավոր փոփոխության կարիք ունեն: Մայրենի լեզվի ուսումնառության շեշտադրումը պիտի լինեն որոշակի կարողությունների և հմտությունների, ինչպես նաև սովորողի վերաբերմունքի, արժեքային համակարգի ձևավորումը, զարգացումը և կատարելագործումը: Հայոց լեզվի և գրականության ուսումնասիրությունը առաջարկվում է կառուցել հետևյալ սկզբունքներով. **Ժողովրդավարական.** սովորողը մասնակցում է ուսումնառության պլանավորմանը և դրա իրականացման գործընթացին, նրա կարծիքի և հետաքրքրությունների հիման վրա են ծրագրվում նյութի բովանդակությունը, մշակվում ընթացիկ աշխատանքները: **Անձնակենտրոն կամ սովորողակենտրոն ուսումնառություն.** սովորողն ինքնուրույն է, աշխատում է հիմնականում դասարանում՝ ուսուցչի և ընկերների հետ համագործակցելով: Ուսումնառության գործընթացում շեշտադրվում են սովորողի անհատականությունը, անձնային ներդաշնակ զարգացումը, սովորելու ոճը, հետաքրքրությունների և կարիքների շրջանակը: Սովորողը նախագծում և իրականացնում է տարաբնույթ հետազոտություններ: Տարբերակված ուսուցում. ուսումնառության բովանդակությունը, կրթական միջավայրը, տրվող առաջադրանքները, չափորոշչային պահանջները ձևավորվում են՝ հաշվի առնելով սովորողի անհատական առանձնահատկությունները, հետաքրքրությունները, պահանջները, կարողունակությունները: **ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ 1.** Լեզուն մտածողության միջոց է. հայոց լեզու ուսումնասիրելու ընթացքում պիտի զարգանան սովորողի քննադատաբար և պատկերավոր մտածելու, երևակայություն դրսևորելու, ստեղծարարության, ինչպես նաև բանավոր և գրավոր խոսքով իր մտածումները, անհանգստությունները գրագետ հայերենով ձևակերպելու և վերարտադրելու ,հաղորդակցվելու կարողությունը;

Այսինքն՝ հայոց լեզվի և գրականության ուսումնասիրության հիմնական նպատակը բանավոր և գրավոր խոսք կառուցելու, տեքստ ստեղծելու ուսուցումն է: 2. Լեզուն հաղորդակցման միջոց է. հայոց լեզվի և գրականության ուսումնառությունը պիտի զարգացնի սովորողի՝ մարդկանց հետ տարբեր միջոցներով և եղանակներով (ժեստերի լեզու, ցուցադրում, ունկնդրում) հաղորդակցվելու, համագործակցելու, ցանկացած միջավայրում իրեն լիարժեքորեն դրսևորելու, բանակցելու, լսարանի առջև ելույթ ունենալու կարողությունները: Բանավոր և գրավոր խոսքով հաղորդակցվելու կարողության զարգացումը թե՛ սովորողի, թե՛ դասավանդողի հիմնական նպատակադրումն է: 3. Գրական երկի ուսումնասիրությունը հնարավորություն կտա հասկանալու տեքստի ենթիմաստը, հեղինակի ասելքը, հերոսների արաքների դրդապատճառները, գրողի՝ տեքստ ստեղծելու վարպետությունը, խոսքի ոճական առանձնահատկությունները: Գրական հերոսների արաքների, բնավորության վերլուծությունը հնարավորություն կտա հասկանալու, ճանաչելու ինքն իրեն և այլ մարդկանց, այս ամենի շնորհիվ սովորողը կկարողանա կյանքում հարաբերություններ հաստատել, ճիշտ հաղորդակցվել և համագործակցել մարդկանց հետ: Տարբեր ոճերի տեքստերի մանրագնին ուսումնասիրումը կհանգեցնի զլխավոր նպատակադրման իրականացմանը, այն է՝ բանավոր և գրավոր խոսքի առկայություն, մշտական զարգացում և կատարելագործում: 4. Հայոց (մայրենի) լեզվի և գրականության ուսումնառությունը ամուր հիմք է ստեղծում այլ առարկաներ ուսումնասիրելու, վերառարկայական, ներառարկայական և միջառարկայական հետազոտական, նախագծային գործունեություն ծավալելու և դրանց արդյունքները փաստարկված խոսքով նաև ժեստերի լեզվով հաղորդելու համար: 5. Հայոց (մայրենի) լեզվի և գրականության ուսումնառությունը սովորողի անձնային նկարագրի, կարողությունների, հմտությունների, արժեհամակարգի ձևավորման և զարգացմանն է ուղղված: Գրական և ոչ գրական, արձակ և չափածո տեքստերի ընթերցումը, դրանց համակողմանի վերլուծությունը քննադատական և պատկերավոր մտածողության զարգացման նպատակ ունեն: Գրականության ուսուցման մեջ պետք է շարունակեն տեղ գտնել ուսուցման խոսքային մեթոդները՝ պատմելը, զրույցը, բանավեճը, հաղորդումները, ռեֆերատները և այլն: Այս ճանապարհով աշակերտները թափանցում են գեղարվեստական խոսքի պատկերավորման գաղտնիքների մեջ, ձեռք

են բերում նորանոր գիտելիքներ մայրենի լեզվի բառապաշարի՝ գրականության մեջ գործածվող շերտերի մասին, զարգացնում են նրանց և ընթերցողական և կապակցված խոսք կառուցելու, երկխոսությունների մեջ մտնելու գրուցելու, վարկածներ առաջ քաշելու ապա համատեղ քննարկաման ընթացքում դրանք վերանայելու կարողություններն ու ունակությունները: Գրական-գեղարվեստական տեքստերի լեզվաոճական վերլուծությունը, դրանց կազմում հանդես եկող առանձին բառերի իմաստային, բառակազմական և ձևաբանական քննությունները, օտար լեզուներից թարգմանությունները զարգացնում են աշակերտի լեզվամտածողությունը, ձևավորում են որոշակի վերաբերմունք մայրենի և օտար լեզուների հանդեպ, սովորեցնում են հարգել թե՛ սեփական, թե՛ օտար մշակույթները, արժևոյրել դրանք որպես համամարդկային մնայուն արժեքներ: Վերոնշյալ նպատակների իրականացման հիմնական ճանապարհներ են լսել և դիտել, խոսել, կարդալ, գրել, ցուցադրել և այլն՝ նկատի ունենալով նաև ուսումնառության համընդհանուր ձևավորման մոդելը (UDL): Լսել, լսի և հասկանա փոխանցվող տեղեկույթը, քննողաբար վերաբերվի իր և ուրիշների ենթադրություններին, ակտիվորեն լսի և հարգաքով վերաբերվի այլ մարդկանց տեսակետներին և գաղափարներին: Խոսել. հաղորդակցման տարբեր միջոցներով (ժեստերի լեզու, նկար) մասնակցի երկխոսության, պատմի տեսածի, լսածի, կարդացածի բովանդակությունը, նկարագրի տարաբնույթ երևույթների փոխակապակցվածությունը, արտահայտի, հիմնավորի, պաշտպանի սեփական տեսակետն ու դիրքորոշումը, մեկնաբանի և վերլուծի իր զգացմունքները, ցանկությունները, կարիքները: Հանդես գա մենախոսությամբ, լսարանին ներկայացնի իր տեսակետը՝ հիմնավորելով փաստերով և տվյալներով: Կարդալ. հասկանալով կարդա տարբեր ոճերի տեքստեր, հայերենի ուղղախոսությանը հատուկ ճիշտ արտասանությամբ և հնչերանգով հաղորդի կարդացածի իմաստը, տրամադրությունը: Գրել. գրի առնի լսած, կարդացած խոսքից հիմնական միտքը, դուր եկած հատվածը, վերարտադրի և նորովի շարադրի լսածը, կարդացածը, տեսածը բառերով ձևակերպի և հնարավորինս ճշգրիտ վերարտադրի սեփական երևակայության մեջ ստեղծված պատկերները: Հորինի, ստեղծի գրավոր պատկերավոր խոսք: Ցուցադրել. կարողանա պատրաստած նյութը ներկայացնել

նկարներով, աղյուսակներով, սահիկաշարով, մեդիայի տարբեր միջոցներով, կատարի համապատասխան գրառումներ, ինչպես հնչունային խոսքով, այնպես էլ ժեստերի լեզվով պատմի իր հետազոտության մասին:

Գրական ակնարկ

ԻՆՏԵՐՎՅՏԻՎ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐ

Ի՞նչ է ինտերակտիվ մեթոդը.

Մանկավարժության մեջ ուսուցման մի քանի եղանակ կա.

- 1) պասիվ - սովորողը հանդես է գալիս որպես ուսուցման «առարկա» (լսում և նայում է).
- 2) ակտիվ - սովորողը հանդես է գալիս որպես ուսուցման «առարկա» (անկախ աշխատանք, ստեղծագործական առաջադրանքներ).
- 3) ինտերակտիվ - փոխազդեցություն:

(կյանքի իրավիճակների մոդելավորում, դերախաղերի օգտագործում, համատեղ խնդիրների լուծում):

Ինտերակտիվ - նշանակում է փոխազդել, գտնվում է գրույցի, ինչ -որ մեկի հետ երկխոսության ռեժիմում: Ինտերակտիվ և նախաձեռնող մեթոդները շատ ընդհանրություններ ունեն: Ի տարբերություն ակտիվ մեթոդների, ինտերակտիվ մեթոդները կենտրոնացած են սովորողների ավելի լայն փոխազդեցության վրա ոչ միայն ուսուցչի, այլ նաև միմյանց հետ և ուսուցման գործընթացում սովորողների գործունեության գերակայության վրա: Փոխվում է նաև ուսուցչի դիրքը, նա, նոր գիտելիքների հետ մեկտեղ, ուսուցման մասնակիցներին տանում է դեպի անկախ որոնում: Ուսուցման գործունեությունը տեղի է տալիս սովորողների գործունեությանը, նրա խնդիրն է պայմաններ ստեղծել նրանց նախաձեռնության համար: Ուսուցիչը հրաժարվում է մի տեսակ գոտիչի դերից, որն իր միջոցով փոխանցում է կրթական տեղեկատվությունը և կատարում է օգնականի գործառույթը աշխատության մեջ՝ տեղեկատվության աղբյուրներից մեկը:

Ուսուցման ինտերակտիվ մեթոդները՝ խաղերը, քննարկումները, բեմադրությունները, դասընթացները, վերապատրաստումը և այլն: - պահանջում է

,որ ուսուցիչը օգտագործի հատուկ տեխնիկա: Այս մեթոդներից շատերը կան, և տարբեր մեթոդներ հաճախ օգտագործվում են նստաշրջանի տարբեր փուլերում.

- ❖ գործընթացին ներգրավվելու համար նրանք օգտագործում են «ուղեղային փոթորիկ», քննարկում և տիրապետում իրավիճակին:
- ❖ դասի հիմնական կլաստերների, ակտիվ ընթերցանության, քննարկումների, առաջադեմ դասախոսությունների, գործնական խաղերի ընթացքում;
- ❖ Հետադարձ կապ ստանալու համար անհրաժեշտ են «անավարտ առաջարկ», «էսսե», հեքիաթ, մինի-կոմպոզիցիա:

2.2. Հետազոտության մեջ կիրառվող ինտերակտիվ ուսուցման մեթոդների դասակարգում.

Ինտերակտիվ ուսուցման տեխնոլոգիաները բաժանվում են անհատական եւ խմբային: Անհատները ներառում են վերապատրաստում եւ կատարողական գործառույթներ: Խմբի ինտերակտիվ մեթոդները բաժանված են 3 ենթախմբերի.

- ❖ վիճահարույց քննարկումներ, բանավեճեր, ուղեղային ճառագայթներ, դեպքերի ուսումնասիրություն, իրավիճակների վերլուծություն, նախագծերի մշակում;
- ❖ խաղ - պատմական դեր, դիդակտիկ և այլ խաղեր, հարցազրույցներ, խաղալու իրավիճակներ, բեմադրություն;
- ❖ վերապատրաստման մեթոդներ՝ հոգեբանական տեխնիկա, բոլոր տեսակի դասընթացներ:

2.3. Հետազոտության մեջ կիրառվող դասավանդման ինտերակտիվ մեթոդներ.

Նպաստում են գիտելիքների ձեռքբերման և մշակման ակտիվ գործընթացին ներգրավմանը.

- ❖ - «Մտքի փոթորիկ» (հարձակում)
- ❖ Մինի դասախոսություն
- ❖ Մտուցման ցուցակ կամ թեստ
- ❖ Դերային խաղ
- ❖ Խաղալ վարժություններ
- ❖ Նախագծի մշակում
- ❖ Իրավիճակային խնդիրների լուծում
- ❖ Այցելուների հրավեր

- ❖ Պանելային քննարկում
- ❖ Հարցազրույց
- ❖ Բեմականացում
- ❖ Խաղային իրավիճակներ
- ❖ Գործելով որպես մարզիչ

Դիսկուսիա «քննարկում» Քննարկումը հանդիսանում է ինտերակտիվ մեթոդների համակարգում որպես բազային, ինտեգրվելով դրանցից յուրաքանչյուրի մեջ: Դրա հետ մեկ տեղ այն հանդիսանում է առանձին ինքնուրույն մեթոդ: Դա որևէ խնդրի կոլեկտիվ քննարկումն է: Ավելի կիրառական է գործնական պարապունքների ժամանակ : Յուրաքանչյուր քննարկում անցնում է 3 փուլով՝ կողմնորոշում, գնահատում, համախմբում: **Կողմնորոշման փուլը** ենթադրում է մասնակիցների հարմարվողականությունը միմյանց, խնդրին, ինչը հնարավորություն է տալիս ձևակերպել խնդիրը, նպատակները, սահմանել կանոններ: **Գնահատման փուլում** մասնակիցները տալիս են առաջացած հարցերի պատասխանները, հավաքում գաղափարներ, առաջարկություններ: **Համախմբման փուլը** բաղկացած է քննարկումների, արդյունքների վերլուծությունից, որոշումների համատեղ ձևակերպմամբ:

«Կլոր սեղան» Մեթոդը կիրառվում է որպես որևէ հարցի քննարկման միջոց: «Կլոր սեղան» մեթոդի հիմնական մասը կազմում է դիսկուսիան կոլլեկտիվ քննարկվում է որևէ հարց, համեմատվում կարծիքներ: Մասնակիցները կարող են լրացնել միմյանց կամ հակասել մեկը մյուսին: Մեթոդի առանձնահատկություններն են՝ 8. Բոլոր մասնակիցները պետք է կարծիք հայտնեն և ձգտեն, որ իրենց հասկանան: Բոլոր մասնակիցները հավասարազոր են, ոչ ոք իրավունք չունի թելադրել իր կամքը և կարծիքը : «Կլոր սեղանի» առանձնահատկությունը այն է, որ այն պետք է իրոք կլոր լինի, այսինքն մասնակիցների շփումը պետք է լինի «աչք աչքի» ինչը բերում է ակտիվության մեծացմանը: Մեթոդը թույլ է տալիս ամրապնդել ավելի վաղ ձեռք բերված գիտելիքները և լրացնել բաց թողնված տեղեկատվությունը: Գիտելիքների փոխանակման հետ մեկ տեղ աշակերտները սովորում են արտահայտել իրենց մտքերը, գաղափարները: Սովորում են հիմնավորել և պաշտպանել համոզմունքները:

<<Կլոր սեղանը >> հավաքեք հնարավորինս շատ կարծիքներ, գաղափարներ, առաջարկներ: Դա անելու համար անհրաժեշտ է ակտիվացնել յուրաքանչյուր աշակերտին: Իրենց կարծիքով խոսելով՝ բոլորը կարող են անմիջապես իրենց առաջարկներն անել, կամ էլ կարող են սկզբում ուղղակի խոսել, իսկ հետո ձևակերպել իրենց առաջարկները:

«Կլոր սեղանի» հիմքում ձևով **բանավեճ** - ազատ արտահայտվելու, աշակերտների առաջարկած թեմայի վերաբերյալ կարծիքների փոխանակում. Բանավեճի մասնակիցները բերում են օրինակներ, փաստեր, վիճում, տրամաբանորեն ապացուցում, բացատրում, տեղեկատվություն տալիս և այլն: Բանավեճի ընթացակարգը թույլ չի տալիս անձնական գնահատականներ, էմոցիոնալ դրսևորումներ:

«Կլոր սեղանը» բանավեճի տեսքով զարգացնում է կարողությունները և ձևավորում երկխոսության համար անհրաժեշտ հմտություններ.

Քննադատական մտածողության զարգացում (ռացիոնալ, ռեֆլեկտիվ և ստեղծագործական մտածողություն, որն անհրաժեշտ է քննարկվող մտքերի և գաղափարների ձևակերպման, սահմանման, հիմնավորման և վերլուծության համար);

Լսելու և գրառումներ անելու հմտությունների զարգացում:

«Կլոր սեղանի» նպատակը տարբեր տեսակետներից քննարկման համար ընտրված խնդրի վերաբերյալ կարծիքների լայն շրջանակի բացահայտումն է, այս խնդրին առնչվող անհասկանալի ու վիճելի հարցերի քննարկումն ու կոնսենսուսի հասնելը: «Կլոր սեղանի» խնդիրն է մոբիլիզացնել և ակտիվացնել մասնակիցներին հատուկ հրատապ խնդիրներ լուծելու համար:

Դասի դրական և բացասական կողմերը՝ «կլոր սեղան».

«Կլոր սեղանի» ձևով դասն ունի մի շարք անկասկած առավելություններ.

- Օգնում է ամփոփել սովորած նյութը:
- Օգնում է թեման ընկալել սեփական կյանքի փորձի պրիզմայով:
- Ձևավորում է վիճելու, իրենց տեսակետն արտահայտելու կարողությունը՝ վկայակոչելով փաստարկներ և ապացույցներ:
- Օգնում է զարգացնել համահունչ մենախոսության և երկխոսական խոսքի հմտությունները:
- Ձևավորում է ինքնուրույն աշխատանքի հմտություններ, ինչպես նաև թիմում աշխատելու կարողություն:

Թերություններից հարկ է նշել հետևյալը.

- Պատրաստման երկար ու բարդ փուլ, որը պահանջում է ոչ միայն ուսուցչի, այլև սովորողների ծավալուն ու զգույշ աշխատանք:
- Արդյունավետ քննարկման կազմակերպման բարդությունը, քանի որ կարևոր է, որ յուրաքանչյուրը մասնակցի, գրագետ հայերենով արտահայտի իր կարծիքը: Ընդ որում, դեռ պետք է խոսակցությունը բերել «ընդհանուր հայտարարի»:
- Դասը հնարավոր է բարձր պատրաստվածությամբ դասարանում: Թեև «կլոր սեղանի» առանձին տարրեր կարելի է աստիճանաբար ներմուծել դասերի համակարգ:

Փորձարարական հետազոտություն

Խմբի նկարագիրը

Ես իմ հետազոտական աշխատանքը անցկացրել եմ Գեղարքունիքի մարզ Ձորագյուղի ավագ դպրոցի 10բ դասարանում, որովհետև այդ դասարանի ոչ բոլոր աշակերտներն են ընդգրկվում դասապրոցեսին: Նրանցից յուրաքանչյուրն ունեն իրենց բարդ անձնային առանձնահատկությունները և պահանջում են տարբերակված ուսուցման ձևեր (Տարբերակված ուսուցումը թույլ է տալիս ուսումնական պրոցեսը կազմակերպել՝ հաշվի առնելով անձի անհատական առանձնահատկությունները:)

Տարբերակված ուսուցման ձևեր կյանքի են կոչվում հատկապես ինտերակտիվ մեթոդների հետ զուգահեռ: 10բ դասարանում սովորում է 20 աշակերտ: Այս դասարանի հիմնական խնդիրն է աշակերտների ներգրավածությունը դասալրոցեսին, բացի այդ դասարանում ընդգրկված է ԿԱՊԿՈՒ աշակերտ (ունի միջին ծանրալուծություն), որի համար կազմակերպել են լրացուցիչ առաջադրանք: Տվյալ դասարանի աշակերտների մոտիվացիան բարձրացնելու համար օգտվել են տարբերակված ուսուցման ձևից և ինտերակտիվ մեթոդից <<Կլոր սեղան>>, որտեղ աշակերտներին հնարավորություն է տալիս արտահայտել իրենց կարծիքները, պնդել իրենց դիրքորոշումները և դատողությունները, ինչի արդյունքում նրանք դասի շրջանակում կազմակերպում են քննարկումներ և զարգացնում բանավոր խոսքը և իմաստավորում դասը: Նոր կրթական ռազմավարությունը բերել է նոր մեթոդների, մոտեցումների իրագործմանը՝ ակտիվ ինտերակտիվ մեթոդների կիրառմանը: Երբ աշակերտը ինչ-որ բան ինքնուրույն է անում՝ հիշում է 90%-ը, իսկ ինտերակտիվ մեթոդները թույլ են տալիս աշակերտին ինքնուրույն գործել, ինպես նաև աշխատանքում ակտիվություն դրսևորել: Այս մեթոդը պահանջում է անընդհատ ուշադրության կենտրոնում պահել ցածր առաջադիմություն ունեցող աշակերտներին:

Փորձարարական դաս 1

Այս օրվա դասն է <<Գևորգ Մարգալետունի>> վեպի աղբյուրները , պատմական դարաշրջանը, գաղափարական բովանդակությունը: Դասաժամը սկսվեց նախորդ դասի ամփոփմամբ՝ մտազրոհի միջոցով: Ի՞նչ է հայրենիքը, երեխաներից յուրաքանչյուրը հնարավորություն ստացավ մասնակցելու, արտահայտելու սեփական պատկերացումները, կարծիքը, տրվեց բանավոր հետադարձ կապ:

Մտազրոհից հետո դասարանը բաժանվեց հինգական խմբերի՝ կազմակերպելով խմբային աշխատանք (կլոր սեղան): Ամբողջ դասալրոցեսը իրականացվում էր ինտերակտիվ մեթոդով, որը հնարավորություն է տալիս աշակերտներին բանավոր արտահայտել իրենց սեփական կարծիքները ու դատողությունները, ինչի շնորհիվ զարգանում է աշակերտի բանավոր խոսքը և հաղորդակցվելու (լսելու)

հմտությունները: Տրվեց առաջադրանքներ, և սկսեցին պատրաստվել առաջադրանքը ներկայացնելուն: Առաջադրանքը կազմվել է ըստ Գևորգ Մարգարյանի պատմավեպի՝ գլուխներից ընտրելով հինգ վերնագիր, որոնց բովանդակությունը պետք է ներկայացվեր: Շեշտը դրվում էր անձ-պետություն շահերի կարևորությանը և գրականություն-պատմություն-աշխարհագրություն-ռազմագիտություն միջառարկայական կապերին: ԿԱՊԿՈՒ աշակերտին տրվեց հնարավորություն իր կարողությունների շրջանակում ներկայացնել այն:

Տեքստի վրա տրվեց աշխատանքներ՝ հոմանիշների, հականիշների, դարձվածքների վերաբերյալ:

Անընդհատ ուշադրություն դարձնելով ցածր առաջադիմություն ունեցող աշակերտների աշխատանքին՝ հարցեր ուղղում և ակնկալում պատասխան, որը ստացվում էր: Խմբերը փոխադարձ հարցեր ուղղեցին միմյանց, քննադատեցին որոշ նախարարների բացասական վարքագիծը և թվարկեցին այն նախարարներին, ովքեր անձնվեր սիրով պաշտպանել են հայրենիքը: Դասարանի բոլոր աշակերտները մասնակցեցին դասապրոցեսին և բոլորը արտահայտվելու հնարավորություն ստացան: Յուրաքանչյուրը ստացավ իր համապատասխան գնահատականը:

Համարում եմ դասը կայացած: Տրվեց նոր առաջադրանքով: Դասն ավարտվեց:

Փորձարարական դաս -2

Օրվա դասի թեման էր <<Գևորգ Մարգարյանի>> վեպի գլխավոր կերպարների բնութագրումը: Նյութին աշակերտները ծանոթ էին, քանի որ ընթերցել էին վեպը: Դասը սկսվեց տնային աշխատանքի ստուգումով: Շտկվեց սխալները, ամփոփվեց հարցադրումների միջոցով: Աշակերտները համառոտ պատմեցին դասի բովանդակությունը, միաձայն կարևորեցին հայրենիքի պաշտպանությունը՝ որպես զերագույն արժեք, արժևորեցին, կարևորեցին ռազմահայրենասիրական

դաստիարակությունը: Քննարկեցին Մուրացանի կողմից անցյալի հերոսական օրինակով երկիրը փրկելու ճանապարհների որոնումը՝ զուգահեռներ տանելով արդի ժամանակի հետ: Դասի քննարկելուց հետո հաղորդվեց նոր դասը <<Գևորգ Մարգալետունի>> վեպի կերպարները: Կիրառվեց դարձյալ ինտերակտիվ մեթոդ, քանի որ ծանոթ էին գեղարվեստական վեպին, աշակերտները միանգամից ներգրավվեցին դասապրոցեսի մեջ: Բացատրում էին գործող կերպապաների արարքների հոգեբանական դրդապատճառները՝ 44-օրյա պատերազմի և անցյալի միջև զուգահեռներ տանելով՝ ունեին այն կարծիքը, որ հայրենիքի պահպանությունը և փրկությունը բարձրագույն արժեք է և գերագույն նպատակ: Հայրենասիրության դաստիարակումն է վեպի գլխավոր առանձնահատկությունները:

Վերլուծեցին թևավոր խոսքերի իմաստը:

<<Կլոր սեղան>> մեթոդը հնարավորություն է տալիս բոլոր աշակերտներին դասապրոցեսի մեջ ներգրավվել՝ դրանով իսկ խթանելով գրական հայերենով հաղորդակցվելու հնարավորությունը: Բաժանվեցին խմբերի, բաժանեցի բնագրից նախօրոք պատճենված հատվածները: Բարձր առաջադիմություն ունեցող աշակերտները բացատրում էին գրական կերպարների արարքների դրդապատճառները, իսկ միջին առաջադիմություն ունեցող աշակերտները բնութագրում էին գրական կերպարների բնավորության հատկանիշները: ԿԱՊԿՈՒ աշակերտը պաստառի վրա ցույց էր տալիս անձնանվեր հայրենասերներին և դավաճաններին: Դասի ընթացքում նաև բանավիճեցին այն արարքների շուրջ, ինչի պատճառով մեծ վնաս հասցվեց երկրին: Թեման ամփոփվեց հարցադրումների միջոցով: Տրվեց տնային հանձնարարություն <<Գևորգ Մարգալետունի>> վեպից իրենց նախընտրած կերպարի վերաբերյալ գրել շարադրություն:

Վերլուծություն

Անցկացվեց երկու ինտերակտիվ դասեր՝ աշակերտերի ներգրավածությունը ապահովվելու համար: Ուսուցումը կազմակերպվել է հետազոտական մեթոդով՝ էվրիստիկական, ճանաչողական, տրամաբանական և երևակայությունը շարժող հարցերի ու առաջադրանքների ընդգրկումով: Ուսուցման ընթացքում կիրառվեց խոսքային (հաղորդում. պատմում, զրույց, բանավեճ) մեթոդներ, գործարկվում են համեմատության, զուգորդման, հակադրության մեթոդական հնարները, ինչպես նաև տեղեկատվական տեխնոլոգիաներից, հանրագիտարաններից տեղեկություն ստանալու միջոցները: Դասի ընթացքում նրանք դիմեցին միջառարկայական և ներառարկայական կապերի օգնությանը: Աշակերտները բաժանվեցին չորս խմբերի՝ մեկ միջին և երեք բարձր առաջադիմություն ունեցողների: Դասը արդյունավետ էր, քանի որ աշակերտները կարողացել էին «Գևորգ Մարգարետունի» պատմավեպը: Միջին առաջադիմություն ունեցող աշակերտները համառոտ պատմեցին դասը, բացատրեցին տնային առաջադրանքը: Իմ ուշադրության կենտրոնում էի պահել ցածր (ԿԱՊԿՈՒ) աշակերտին՝ հատկապես բանավոր խոսքի ճիշտ արտահայտման միջոցների օգտագործմանն և դասպրոցեսին մասնակցությանը: Նրան հնարավորություն տրվեց ձեռք բերելու ինքնուրույն աշխատելու կարողություն և արտահայտվելու հմտություն: Բարձր կարողություն ունեցող աշակերտները կարողանում էին պատմել, վերլուծել դեպքերն ու իրադարձությունները, բնութագրել կերպարները: Դասը իր տրամաբանական նպատակին հասավ, քանի որ բանավոր տրված հետադարձ կապը ավելի արդյունավետ է: Վերլուծելով փորձարական դասերի արդյունքները, եկա այն եզրակացությանը, որ ներգրավածության բարձրացումը պայմանավորված է հետևյալ գործոնով

1. Տարբեր առաջադիմություն ունեցող աշակերտներին հանձնարարել տարաբնույթ տարբերակված առաջադրանքներ
2. Հարցադրումների և ինտերակտիվ մեթոդների կիրառում դասաժամին
3. Գրավոր և բանավոր խոսքի հետադարձ կապի տրամադրում
4. Առաջադրանքների լուծում և քննարկում

5. Թեմայի հիշեցում, ամպրապնդում և ամփոփում՝ անհատական հանձնարարությունների միջոցով:
6. Կերպարների բնութագրում:

Հավելված 1

Դասապլան 1

Առարկա՝	Հ. գրականություն	Ամսաթիվ	10. 10. 2022թ	Կիսամյակ	1	Դասարան	10
Թեմա՝	<<Գևորգ Մարգարյեանի >> պատմավեպի աղբյուրները, գաղափարական բովանդակությունը						
Օգտագործվող նյութեր՝	Սևանա լիճը պատկերող նկարներ, դասգիրք, գրականության տետրեր, բառարաններ, նկարներ՝ հնագույն զենքերի նկարներով, ինտերակտիվ գրատախտակ						
Դասին նպատակը՝	<ul style="list-style-type: none"> • Խորացնել և ամրապնդել Մուրացանի ռոմանտիկական հայացքների դրսևորումները <<Գևորգ Մարգարյեանի>> պատմավեպում • Ներկայացնել անհատի, առաքյալի միջոցով հայրենիքի փրկությանը հասնելու առաքելությանը • Գաղափար հայրենասիրության մասին • Ամրապնդել միջառարկայական կապը հայ գրականության և 						

	<p>պատմության միջև</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ամրապնդել լեզվական հմտությունները, զարգացնել բանավոր, գրավոր խոսքը:
--	--

Վերջնարդյունքներ	<ul style="list-style-type: none"> • Կկարողանան պատմել սյուժեն, մեկնաբանել գրականության պատմության մեջ գրողի դերի ըմբռնումը և արժևորումը: • Կկարևորեն, որ հայրենիքը ամենակարևոր ձեռքբերումն է: • Տարբերակեն անձնական շահը և պետական շահը և դրա բարոյական կողմերը: • Մեկնաբանում են 10-րդ դարի իրադարձությունները 			
Գործողություններ (Ժամ, տևողություն)	Ուսումնական գործունեություն Աշակերտներ	Ուսումնական գործունեություն և Ուսուցիչ	Հարցադրումներ	Կիրառվող մեթոդ (ներ)
Նրկա-բացակա/3ր / Սկիզբ/5-7ր/	<ul style="list-style-type: none"> • Դուրս գրեն հոմանիշները, 	Մտազրոհ: ի՞նչ է հայրենիքը: Հարցերի	Ի՞նչ է հայրենիքը	Մտազրոհ էլեկտրոնային

<p>Ընթացք 25-30ր</p>	<p>դարձվածքն երը և թևավոր խոսքերը, • Նոր և հին տեղեկատվ ության շաղկապում ը</p> <p>Պատմավեպին ծանոթ աշակերտները կազմում են փոքր խմբերը (խմբային աշխատանք), բաժանվում է նրանց միջև վեպից գլուխներ և աշակերտները ներկայացնում են</p>	<p>միջոցով հասկանալ թե ի՞նչ գաղափար ունի աշակերտը վերը նշվածի մասին:</p> <p>Բացատրում է հանձնարարու թյունը և հետևում խմբերի աշխատանքին՝ ուղորդում ԿԱՊԿՈՒ աշակերտներին : խմբերի միջր ստեղծում փոխադարձ</p>	<p>Ի՞նչ է հայրենասիրու թյունը Ինչպե՞ս պաշտպանել հայրենի</p> <p>Պատմական ն՞ր Ժամանակահա տվածի մասին է վեպում կատարվող իրադարձություն ները: Ո՞վքեր էին հայրենասեր</p>	<p>գրատախտ ակ Ինտերակտ իվ մեթոդ, խմբային աշխատան ք</p>
----------------------	---	---	---	--

	<p>զլուխները , քննարկում ներկայացվածի բովանդակություն ը, պատմավեպի դրական ու բացասական կողմերը, ռազմահայրենասի րական դաստիարակությ ան կարևորությունը և անձնագոհության- միություն- ընտանքի գաղափարների կարևորությունը հզոր հայրենիք ունենալու համար:</p>	<p>երկխոսություն: Ուսուցիչը լսում է խմբերի ներկայացրած նյութը և տալիս լրացնող հարցեր: Ներկայացնում է տվյալ դասի կարևորագույն կողմերը: Հնձնարարում աշակերտներին (յուրաքանչյուր ին)գրի առնել դասից ամենահոգեհա րազատ մասը:</p>	<p>հերոսները և ի՞նչ արեցին հայրենիքի փրկության համար Պատմական ի՞նչ դասեր քաղեցինք</p>	
<p>Տնային աշխատան</p>	<p>Տնային առաջադրանքների հանձնարարում Գլխավոր կերպարների բնութագրում և վերլուծություն</p>			

Տնօրենի ուսումնական աշխատանքների գծով տեղակալ՝ -----

Հավելված 2

Դասապլան 2

Ուսուցիչ՝ Գրիգորյան Գայանե

Առարկա՝	Հայ գրականություն	Ամսաթիվ	15. 10. 2022թ	Կիսամյա	1	Դասարան	10
Թեմա՝	<<Փնտրե՛ք Մարգարետունի>> պատմավեպի կերպարները						
Օգտագործվող նյութեր՝	Սևանա լիճը պատկերող նկարներ, <<Մի ծաղկով գարուն >> և <<Ծովամարտ >> հատվածների ենթագլուծների պատճենները, դասգիրք, գրականության տետրեր, բառարաններ, նկարներ՝ հնագույն զենքերի նկարներով, ինտերակտիվ գրատախտակ						
Դասին նպատակը՝	Կարողանալ տարբերակել դրական ու բացասական կերպարները, հասկանալ նրանց կատարած արարքներին: Ռոմանտիկական հերոսի՝ որպես հեղինակի գաղափարների կրողի ըմբռնող: Ամրապնդել գիտելիքները, պատմավեպի սյուժեյի վերաբերյալ, ամրապնդել լեզվական հմտությունները, զարգացնել բանավոր և գրավոր խոսքը, կրկնել անցած լեզվական նյութը՝ բնագրի մեջ գտնել						

	<p>հնաբանությունները, պատմաբառերը, մակդիրները, հոմանիշները, հականիշները, թևավոր արտահայտությունները, զարգացնել ներանձնային հմտությունները: Աշխատող տեքստի հետ զարգացնելով քննադատական մտածողությունը:</p>
--	---

<p>Վերջնարդյունքներ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Կլարոդանան մի խմբի առաջադրանքները մյուս խումբը ներկայացնեն • Կկազմեն M-աձև աղյուսակ՝ բնութագրելով Աշոտ Երկաթին, Գևորգ Մարգալետունուն և Բեշիրին • Կկարոդանան կարևորել ռազմահայրենասիրական գաղափարները • Կկարոդանան ապրումակցել հերոսներին, վերլուծում են, պատճառաբանում նրանց արարքները, բնութագրում, թե որոնք են դրական կերպարի հատկանիշները և որոնք՝ բացասական
-------------------------	--

<p>Գործողություններ (Ժամ, տևողություն) Ներկա-</p>	<p>Ուսումնական գործունեություն Աշակերտներ</p>	<p>Ուսումնական գործունեություն և Ուսուցիչ</p>	<p>Հարցադրումներ</p>	<p>Կիրառվող մեթոդ (ներ)</p>
--	---	---	----------------------	-----------------------------

<p>բացակ 3ր</p> <p>Սկիզբ 5-7ր</p> <p>Ընթացք 25-30ր</p>	<p>Թվարկել պատմավեպի ստեղծման դրդապատճառները, աղբյուրները, պատմավեպի հերոսներին</p> <p>Դասարանը բաժանվում է երեք խմբերի, յուրաքանչյուր խումբ ստանում է առաջադրանք և սկսում աշխատել՝ առաջին խումբ-կարդալ <<Ծովամարտ>> գլուխը և տրվախ հատվածից դուրս</p>	<p>Մտազրոհ: Կերպարների բնութագրում</p> <p>Դասարանը բաժանվում է երեք խմբերի, յուրաքանչյուր խենմբ ստանում է առաջադրանք: Բացատրել հանձնարարությունը և</p>	<p>Ո՞րոնք են պատմավեպի ստեղծման դրդապատճառները:</p> <p>Ո՞ր աղբյուրներից է օգտվել հեղինակը</p> <p>Ո՞ր հերոսները կարողացան անձնականը ստորադասել հանուն հայրենիքի</p>	<p>Ինտերակտիվ մեթոդ, Մտազրոհ, M-աձև աղյուսակի կազմում</p> <p>Սևանա լիճը պատկերող պաստառներ՝ հայրենասեր գործիչների նկարներ, էլեկտրոնայի և գրատախտակներ</p>
--	--	--	--	---

<p>գրել պատմաբառերը, մակդիրները Երկրորդ խումբ- <<Ծովամարտ>> հատվախից դուրս գրել հոմանիշները և թևավոր խոսքերն ու արտահայտություն ները Երրորդ խումբ- դուրս գրել դարձվածքները և կազմել փոքրիկ ռեպորտաժ մարտի վայրից</p>	<p>կարևորություն նը Ներկայացնում է ինչպիսի ռազմավարությ յամբ է ընթացել Ծովամարտը և ինչ ինչ ռազմական հմտություն կարելի է ձեքբերել: Լսում աշակերտների խմբային աշխատանքնե րը և անում համապատաս խան լրացումներ:</p>	<p>փրկության Ի՞նչպես կազմակերպվե ց Ծովամարտի ռազմավարությ ունը և ով էր գլխավորում Տնային առաջադրանքն երի հանձնարարու մ</p>	
--	---	--	--

Դասի ավարտ 5ր	Ամփոփում են դասը ր հասկանում ինչ սովորեցին օրվա դասից			
Տնային աշխատանք 3ր	Տնային առաջադրանքների հանձնարարում Բնութագրել Սահականուշին՝ որպես պետական կին՝ թագուհի, և որպես սովորական կին			

Մեթոդիավորման նախագահ՝ -----

Տնօրենի ուսումնական աշխատանքների գծով տեղակալ՝ -----

Գրականության ցանկ

1. Л.Ю.Сафонова- <<МЕТОДЫ ИНТЕРАКТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ>>, МЕТОДИЧЕСКИЕ УКАЗАНИЯ. Великие Луки 2015
2. Համացանց . <https://dpir.mskh.am/ru/node/529>
3. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: учебник для студ.пед.вузов. — М.: ВЛАДОС, 1999. — Кр. 1: Общие основы. Процесс обучения. — 576 с.: ил.
4. Селевко Г.К. Педагогические технологии на основе активизации, интенсификации и эффективного управления УВП. М.: НИИ школьных технологий, 2005.
5. <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/georgien/16023.pdf>
6. Հայոց լեզու և գրականություն: Հանրակրթական դպրոցի առարկայական չափորոշիչ և ծրագիր
7. Հայ գրականություն :ՈՒսուցչի ձեռնարկ :2009